

LA PARRÒQUIA DE PÚBOL

JOSEP M. MARQUÈS

A principis del s. XX, l'església de Púbol destacava per ser una de les més riques del Baix Empordà en objectes preciosos, com ho va notar Monsalvatje⁽¹⁾. Enriquida pels barons del lloc, havia salvat les seves pertinences de guerres i altres daltabaixos gràcies a la cura dels veïns i potser també pel fet del seu relatiu apartament. Tot, menys el famós retaule de sant Pere, signat per Bernat Martorell, se n'anà en fum el 1936. Resta un estimable temple del s. XV, que suscita la curiositat d'alguns dels visitants de records dalinians al castell contigu.

La publicació recent de col·leccions documentals permet de precisar algunes anelles de la genealogia dels senyors del lloc; Púbol pertanyia el 1064 a Rodlens, esposa en primeres núpcies de Guifred, i en segones, de Bofill Sunyer, que en féu hereva la filla Adalgarda⁽²⁾. Adalgarda degué aportar el castell en dot quan casà amb Gaufred Bastó, senyor de Mont-roig i de Cervià. Aquest, en el seu testament de 1102, llegà Púbol al seu successor, Guillem Gaufred de Cervià⁽³⁾. D'altra banda, el monestir de Sant Daniel posseí al poble des de 1203 un mas per donació de Pere Ponç i establí el 1280 terres del terme per bastir-hi un altre mas⁽⁴⁾.

(1) MONSALVATJE, *Nomenclátor històric*, (NH 17), Olot 1909, 317-318; Joan BADIA HOMS, *L'arquitectura medieval de l'Empordà. I. Baix Empordà*, Girona 1977, pàg. 306: "No hi ha dubte que, després de Sant Miquel de Cruilles, era l'església del Baix Empordà més rica en objectes de culte antics".

(2) Ramon MARTÍ, *Col·lecció diplomàtica de la Seu de Girona (817-1100)*, Barcelona, 1997, núm. 303.

(3) J. M. MARQUÈS, *Esriptures de Santa Maria de Vilabertran*, Figueres, 1995, núm. 272

(4) J. M. MARQUÈS, *Col·lecció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300)*, Barcelona, 1997, núms. 103 i 338

De la història de la parròquia de Púbol, algunes dades són publicades, però incompletes. Jaume Marquès hi va dedicar particular atenció, en diversos lliuraments de la *Revista de Girona*⁽⁵⁾. Nosaltres mateixos, però, en estudiar la creació de parròquies del bisbat⁽⁶⁾, vam passar per alt aquesta entitat.

UNA PARRÒQUIA PECULIAR

Entre les disset parròquies que es fundaren a la diòcesi de Girona entre els anys 1300 (i no es coneixen noves parròquies del s. XIII) i 1764, la de Púbol fou la segona, després de Blanes (1319). I, com d'altres noves entitats territorials (la Jonquera, Calella), l'autoritat eclesiàstica solventà el problema de dotar-la de servei sacerdotal per la via de concedir un dret de patronat.

LA FUNDACIÓ DEL BENEFICI

Per bé que Púbol disposés d'una església el s. XI, segons un document que sol datar-se entre 1051 i 1058⁽⁷⁾, no era parroquial. L'atenia un prevere, que disposava d'unes rendes no especificades. La dotació formal d'un benefici en aquesta església no s'esdevingué sinó el 1320. Efectivament, Hug de Cervià havia disposat en testament el 1252 que es constituís una fundació amb renda suficient per sostenir un sacerdot que oficiaria a un nou altar, que s'hauria de dedicar a santa Maria. El seu fill Guerau no complí la disposició, que restà pendent.

Fou el nét, Guerau de Cervià, junt amb la seva esposa Beatriu, que executaren el 1320 la disposició, modificant-la en part. Al·legant que l'església era petita i que no hi havia lloc per un altre altar, augmentà la renda del prevere encarregat de l'altar de sant Pere amb 200 sous, que assignà sobre censos de gra i de diners que rebia a Bordils⁽⁸⁾. Encara el 1328 el bisbe de Girona informava al de Saragossa que Púbol no era parròquia⁽⁹⁾.

(5) Jaume MARQUÈS CASANOVAS, "Púbol", sèrie d'articles de la *Revista de Gerona*, 60 (1972), 35-41; 61 (1972), 19-25; 63 (1973), 8-13; 64 (1973), 24-28; 66 (1974), 40-44; 67 (1974), 17-23; 70 (1975), 11-19 i 78 (1977), 1-8.

(6) J. M. MARQUÈS, "Notes històriques sobre la diòcesi i les seves parròquies", dins *Butlletí de la Diòcesi de Girona* 138 (1996), 91-134. EIUDEM, "Creació i extinció de parròquies al bisbat de Girona", dins *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 35 (1995), 405-446.

(7) *Cartoral Carlemany*, núm. 120, Marquès, pàg. 239-241

(8) Escripura de 28 novembre 1320; ADG, D-6, f 94, còpia parcial, i 339v-341v, còpia sencera. Les referències arxivístiques que donem a continuació pertanyen totes a l'Arxiu Diocesà de Girona, que guarda també l'arxiu parroquial de Púbol.

(9) U-3, f. 61v-62.

ERECCIÓ DE LA PARRÒQUIA

El decret d'erecció de la parròquia de Púbol, donat pel bisbe el 1335, és el segon document més antic d'aquesta mena conservat al Bisbat de Girona, després del de Blanes, posterior als actes de consagració i dotació d'esglésies, habituals els segles IX-XII. Per això el donem sencer en apèndix. Una raó suplementària rau en el fet que les diverses còpies que se'n conserven en els llibres parroquials de Púbol es limiten a la part dispositiva, i ometen la narrativa, poc honrosa per a la gent de la Pera, però interessant per nosaltres.

La principal raó donada per prendre la mesura foren disputes i agressions entre els veïns de Púbol i de la Pera, entre els quals els primers s'endugueren la millor part, perquè cada diumenge esperaven els de Púbol que acudien a missa, per agredir-los. No eren conteses exclusivament parroquials, sinó també polítiques, i en elles el propi prelat, com a senyor de la Pera, hi era directament implicat. El 1326, Bernat Guillem de Foixà donà treva al bisbe Pere de Rocabertí, amb reserva de poder defensar el castell de Púbol, i aquest li correspongué, amb reserva de poder defensar la Pera⁽¹⁰⁾; un pacte semblant passà el prelat amb Guerau de Cervià, en referència als mateixos llocs⁽¹¹⁾. La guerra local acabà el mateix any amb un compromís⁽¹²⁾, però certs homes de Púbol, bandejats pel veguer de Girona, haurien continuat les seves agressions; hi havia també agressions mútues amb els de Foixà⁽¹³⁾. Fins unes dones de Púbol n'haurien estat víctimes⁽¹⁴⁾.

L'erecció de la parròquia consistia en assenyalar un territori, determinar qui tindria la responsabilitat de la cura d'ànimes i precisar la seva sustentació, coses que la provisió episcopal determina així: la nova parròquia tindria el mateix territori del castell de Púbol, en seria rector el beneficiat de la capella de Sant Pere de Púbol, el qual rebria seixanta sous del senyor del lloc i quaranta dels seus feligresos; aquests, a més, haurien de fer-se càrrec de la despesa ordinària de l'església, llibres i ornaments. Les rendes que l'església de la Pera rebia al territori, en concepte de primícia, blat de l'oli, "menjars" i ofertoris de les festes anyals, continuarien pagant-se a l'antiga parròquia. Igualment, la primícia o redelme que prenién al territori els domers de la Pera continuà fins a l'extinció dels delmes en poder seu, en perjudici del nou rector de Púbol.

No restaren aquietats del tot els veïns de la Pera. Segons un arbitratge de 1337, fet a instància seva per Ramon, prior de Santa Maria de Lladó; Ramon de Santapau, ardiaca major, i Gispert Fulcarà, sagristà segon de la

(10) U-2, f 47rv.

(11) U-2, f 48rv.

(12) U-2, f 86 i 98.

(13) U-2, f 100v.

(14) U-2b, f 18.

seu, aprovat pel bisbe Arnau de Mont-rodon⁽¹⁵⁾, els veïns de Púbol havien de pagar:

1. "Blat de l'oli" per reparacions de l'església i dels ornaments, ben entès que no podia aplicar-se a fortificar o encastellar l'església de la Pera ni el seu campanar. Si el blat de l'oli no era suficient per a les reparacions necessàries, es podrien fer talles i repartiments que inclourien els veïns de Púbol. 2. Diners del rotlle (1 diner per mas), del ciri pasqual (2 diners per mas) i un pam de candela per mas. 3. Cera de les vigílies de l'altar major; un quartó per pagesos i borders i mig quartó els joves. 4. Ofrenes de les parteres, capides dels bateigs i drets de matrimoni, avaluats els darrers en 6 diners 5. Ofrenes de cera per les festes anyals. 6. Els ciris dels morts adults es partien entre els clergues de Púbol i els de la Pera. 7. Les ofrenes de pa, vi i llums dels funerals anirien senceres a la Pera. 8. El salpàs seria integrament de la Pera. 9. Els drets del claver de la Pera pel toc de campanes (2 garbes d'ordi, 2 ous i 2 diners) també es mantenien, ben entès que faria els tocs corresponents als veïns de Púbol. D'altra banda, es mantenia la prescripció que un dels obrers de l'església de la Pera fos de Púbol⁽¹⁶⁾. Quan els veïns de la Pera volgueren fer despeses importants en el seu temple, el 1380, els de Púbol es resistiren a col.laborar-hi, i el bisbe hagué de designar un jutge per l'afer⁽¹⁷⁾.

A Bernat de Corbera degué Púbol no sols l'església nova, sinó també una més plena independència parroquial. S'adreçà al papa Martí V, el qual, en data de 20 de març de 1427 ordenà al bisbe de Girona d'informar-se si subsistien les obligacions dels de Púbol envers l'antiga parròquia matriu.⁽¹⁸⁾ La gestió de Bernat de Corbera a Roma es devia a pressions dels de la Pera, que aquest any 1427 tenien el temple parroquial molt malmès, de manera que les reparacions necessàries al teulat i campanar, segons que informà un perit al procés, costarien cap a 30 lliures. Era d'esperar que en aquesta ocasió resuscitessin drets antics, d'acord amb els quals les despeses es repartien entre la Pera i Púbol. I precisament aleshores el senyor de Púbol devia pensar d'emprendre l'ampliació de la seva pròpia església parroquial, cosa que duria a terme poc després. El procés no té sentència, però sembla que la intervenció papal féu desistir els de la Pera d'exigir amb rigor les seves pretensions damunt dels de Púbol, pel que feia a l'obra. Quant als drets dels preveres, els domers de la Pera renunciaren el 1625 els drets de salpàs, bateigs, núpcies i sepultures que encara rebien dels veïns de Púbol⁽¹⁹⁾.

(15) Processos medievals, 350, f 12-19. Processos medievals 154, 2 ff.

(16) U-63, f 71.

(17) U-71, f 163.

(18) Processos medievals, 350, f 1-4.

(19) Arxiu Parroquial de Púbol (=APP), *Actes i censos*, 1755, s.f.

RECTORS I DRET DE PATRONAT

Els enumerem per mostrar que en bona part foren naturals del lloc o de parròquies veïnes i per documentar el dret de presentació que mantingueren els barons de Púbol fins al s. XX.

Pere Ramada ...1333+.

Mateu Grau, 1333-1344+, a presentació del senyor del lloc (U-5, f 100rv).

Francesc Bernat, 1344-..., a presentació de Francesc de Cervià (U-7, f 114).

Arnau Figuera, ...-1357+.

Francesc Boix ...1393...

Guillem Ramon, ...1405-1432...

Miquel Vinyes ...1440...

Joan Verdera ...1445...

Miquel Serra ...1447...

Cristòfol Garriga ...1470...

Joan Salavert ...1478...

Bernat Ros ...1505-1528, permutà amb el successor.

Gaspar de Requesens, clergue, 1528, a presentació de Francesc de Requesens (U-192, f 93v), permuta amb dit Ros, rector de Cassà de Pelràs.

Bernat Ros, de nou, 1528-1532..., amb consentiment de Francesc de Requesens (U-192, f 95).

Pere Cebrià ...1536-1544...

Bernat Vidal, ...1548-1551...

Jaume Compte ...1554-1561+

Miquel Almar, ...1569...

Salvador Bahí, 1573-1612+.

Joan Bahí, 1612-1619, a presentació d'Estefania des Miquel i de Cruïlles, viuda de Miquel de Requesens i de Campllong (M 1612, f 87v). Permutà la rectoria amb un personat fundat pel seu successor, i amb consentiment de Josep de Torme i de Vilademany (M 1619, f 378v).

Jaume Bou, de Púbol, 1619-1629+, per permuta (M 1620, f 233v). Havia estat mestre d'escola a Campllong (R 1610-11, f 42v).

Jaume Pagès, de Sant Jaume de Mollet, 1630-1652+. Havien estat presentats Baldiri Banyeres i Fèlix Figaró, però els examinadors sinodals no els consideraren aptes (M 1630, f 49v), i el bisbe *iure devoluto*, escollí el titular.

Llorenç Lena, de Begot, 1652-1657, a presentació de Rafael Cerdà, donzell de Girona (M 1652, f 17). Permutà amb el successor, amb consentiment de Marina de Torme i Cerdà (M 1657, f 129), i passà a la Pera.

Miquel Torras, de Madremanya, 1657-1665, permutà amb el successor amb consentiment de Marina Cerdà i Torme (M 1665, f 155).

Feliu Madrens, de Púbol, 1665-1671, passà per permuta a la Pera.

Pere Almar, de Púbol, 1672-1687, permutà amb el successor.

Joan Paulís, natural de Sant Feliu de Pallerols, 1687-1705+, amb consentiment de Marina de Balle i Torme (M 1686, f 16v).

Dr. Francesc de Miquel, prevere de Barcelona, 1705-1716+, a presentació de Francesc de Miquel i Descatllar (M 1705, f 244)

Paulí Homs, natural de Púbol, 1716-1753+, a presentació de Jeroni de Miquel, de Torme i de Requesens (M 1716, f 92v).

Ramon Homs, natural de Púbol, 1753-1787, a presentació d'Ignasi de Miquel (M 1753, f 137). Passà a servir un benefici de Banyoles.

Martí Homs, natural de Púbol, 1787-1794+, a presentació de Joan de Miquel i de Vilaplana (M 1787, p 344 i 439), i després d'examen d'aptitud (M 1788, p 32).

Joan Maruny, natural de Terrades, vicari de Madremanya, 1794-1803, a presentació de Joan de Miquel i de Vilaplana (M 1794, f 137). Passà a rector de Cassà de Pelràs.

Martí Auger, "rector electe i ecònom", 1804-1805.

Jaume Martí, natural de Sant Joan de Mollet, ecònom, "rector electe i ecònom", 1806-1813.

Josep Torró, sagristà de la Pera, ecònom, 1814-1817.

Jeroni Planaferrana, sagristà de la Pera i ecònom, 1818-1821.

Josep Llorens, ecònom, 1821-1825.

Antoni Bonet, sagristà de la Pera i ecònom, 1825-1827.

Antoni Daroca, ecònom, 1827-1843.

Bernat Sorribes, ecònom, 1843-1849.

Josep Pernau, natural de Fontanilles, 1850-1883, a presentació de Felip Ignasi de Miquel i de Blondel (M 1848-52, f 34).

Joan Coloma i Serra, 1883-1903, a presentació reial, en no produir-se presentació del baró.

Miquel Nierga i Verdaguier, 1904-1936, a presentació de Domènec de Miquel i de Bassols, baró de Púbol (M 1900, f 144).

Durant els primers anys del segle XIX hom nomenà ecònoms de la parròquia, no pas per obviar el dret de presentació, sinó perquè els ingressos del benefici eren inferiors a la còngrua sinodal. Un procés sobre redotació de la rectoria, dut a terme entre 1799 i 1804, es guarda original a l'arxiu parroquial, i sembla que no arribà a bon port; s'hi oposaren tant el baró com els partícips dels delmes, entre els quals es trobaven els domers de la Pera i els Aniversaris de sant Feliu de Girona. La petició de Domènec de Miquel del 1904 de fer ús del dret de patronat, sorprengué la cúria diocesana, perquè, des del moment que el rector rebia la nòmina de l'Estat, semblava que no subsistien els drets dels successors del fundador d'un benefici sense rendes; amb tot, fou atesa favorablement després de fer-li documentar que era titular de la baronia⁽²⁰⁾.

EDIFICI I RETAULES

L'església de Púbol gaudeix d'una datació exacta, sigui per l'edifici, acabat el 1435⁽²¹⁾, sigui pel campanar (1856-1887). Aquestes dades, però, no són conegudes. S'hi poden afegir informacions sobre els retaules.

L'ESGLÉSIA

Començà les obres Bernat de Corbera, al·legant que l'edifici existent mancava de capacitat. La petitesa de les dimensions ja havia estat destacada el s. XIV per dispensar-se d'afegir-hi un altar. A principis de 1434 les obres eren talment avençades que rebé autorització del bisbe de transferir els altars a la nova església, i de derruïr la vella, per aprofitar-ne les pedres⁽²²⁾. La llicència de celebrar als tres altars transferits es donà per l'abril de 1435⁽²³⁾, i suposa que l'edifici era en condicions d'albergar el culte. Una

(20) *Adjudicaciones de beneficios* 1896-1903 (D-151), f 421

(21) Corregir la *Gran Enciclopèdia Catalana*, que la data dels anys 1327-1341, i atribueix el campanar al s. XV, informació que també es troba en fonts impreses gironines.

(22) U-134, f. 2v, autorització de 21 gener 1434.

(23) U-135, f. 121.

autorització de demanar caritat per a l'ornat del temple fou concedida el 1438⁽²⁴⁾.

El cementiri era situat contigu a l'església fins que el 1595 s'obtingué llicència episcopal per situar-lo extramurs⁽²⁵⁾. El solar restà de propietat de l'obra, i el s. XVII s'hi bastiren cases, els censos de les quals foren aplicats a les despeses del culte. Fou tancat amb paret el 1734.

EL CAMPANAR

El projectà de Martí Sureda i Deulovol, i fou executat entre 1856 i 1887⁽²⁶⁾.

Segons testimoni de personas fidedignas, lo antich campanar de St. Pere de Púbol, bisbat de Gerona, tenia la forma del as de copas; de modo que cert propietari solia dir en to de ironia: "- Maravella de Catalunya: campanar de Púbol".

En lo any 1856, mediant lo plano format per lo arquitecto de la província, D. Martí Sureda, lo mestre de casas Ametller de Ruplà, conegut per Figuerola, lo comensà, lo elevà a uns setse palms y se suspengué.

Als 8 abril de 1887, preparats tots los materials necessaris, Josep, fill legítim del espressat mestre de casas, emprengué de nou la fàbrica del referit campanar ab unió de tot lo poble y cooperació del mateix; lo dia 10 de maig del calendat any se col.locà la creu que cra del vell, la que travessa tres làpidas àrabes: la més alta és la forma de mitja taronja, [la] segona, un zócalo de una creu de uns sis quarts, que totas dos donà lo sr. baró de Púbol, y la tercera, una llosa rodona (...). Té de ample 20 palms, y de alt 60, sens comptar lo sitial que és la mateixa iglesia. D. Joaquim Almar fou lo principal donant.

Els comptes de la primera etapa, de 1857, pujaren a 1.645 reals de despesa. De la segona, només consta que picà la pedra de les cornises Josep Faura, veí de Fonteta.

RETAULE DE SANT PERE

L'obra pagà el 1441 la col.locació d'una biga i una cortina sostinguda per anelles. La cortina fou adquirida a Perpinyà, i era de color blanc. Unes cordes permetien de retirar-la o posar-la.

Un trasllat i nou condicionament tingué lloc el 1740. Abans estava situat damunt d'un sòcol de pedra, i no pas al fons de l'absis, sinó que restava un espai entre el retaule i el mur del fons. Aquest any fou acostat al mur, s'eliminà el sòcol de pedra i es renovà el sagrari del damunt de l'altar⁽²⁷⁾.

El retaule fou restaurat l'any 1863 per Carles Pibernat, pintor de Girona,

(24) Quesitòries 3. f. 163v-164. Bernat de Corbera demanà llicències semblants per postular a favor de l'ermita dels Àngels, de la qual es féu protector, i del pont d'Esponejà, situat dins d'una altra senyoria seva.

(25) U-214, f. 146v.

(26) APP, Llibre de baptismes 1800-1859, f. 176.

(27) APP, Obra 1722-1776, f. 61v-62v.

amb una despesa de 130 pessetes⁽²⁸⁾. El mateix pintor compongué dos quadres, un de sant Pere Màrtir i un de sant Antoni Abat, que es col·locaren al presbiteri.

El 1936, en esclatar la revolta, el retaule fou desmuntat i traslladat a l'Ajuntament de la Pera⁽²⁹⁾. La resta d'objectes, en canvi, foren saquejats o cremats.

RETAULE DE SANTA MARIA

El canonge Calzada publicà deu fotografies d'un retaule del s. XV, que fins al 1936 estigué situat en una capella lateral de l'església, una d'elles, del conjunt, i les altres, de detalls⁽³⁰⁾. El retaule era dedicat a la Mare de Déu; una imatge n'ocupava el lloc central. Al damunt, hi havia representada la Resurrecció. Al costat de l'Evangeli, hi havia tres escenes, que de dalt a baix eren; l'Anunciació, l'Adoració dels Pastors i l'Adoració dels Mags. Les escenes corresponents de la banda de l'Epístola, és a dir, de la dreta, eren també de dalt a baix, l'Ascensió, la Vinguda de l'Esperit Sant i la Dormició de la Mare de Déu. Finalment, la predel·la tenia al lloc central Jesucrist mort, amb els emblemes de la Passió; a la seva esquerra, els sants Jordi i Llúcia, i a la dreta, dos sants, que Calzada no va identificar, per ser les figures parcialment perdudes.

Un document que hem trobat permet de contrastar la interpretació iconogràfica de Calzada⁽³¹⁾.

Als primers dies de octubre de 1890, Joaquim Murtra, escultor y pintor, tragué las fustas y mamaratxos que cubrian los preciosos cuadros del altar de la Purissima Concepció de la iglesia parroquial de Púbol. Segons informes de personas fidedignas hi havia sobre trenta anys que estaban de aquell modo impropí. Dit subjecte limpià los referits cuadros, que són 12, a saber: 1, Resurrecció del Sr. 2, Assumpció de la Verge. 3, Vinguda de l'Esperit Sant. 4, Mort de Maria Santíssima. 5, Anunciació. 6, Naixement. 7, Adoració. 8, Sant Miquel. 9, Santa Llúcia. 10, Nazareno. 11, Santa Úrsula. 12, Sant Narcís.

Per tant, els dos darrers sants de la predel·la són Úrsula i Narcís, mentre que el primer pot ser no sant Jordi, sinó sant Miquel.

Quant a la datació del retaule, hi ha un terme *ad quem* útil: l'altar existia el 1447⁽³²⁾. Serà útil de recordar que ha de relacionar-se amb el benefici de santa Maria, situat en aquest altar. Disposà la seva institució Bernat d'Abellars, senyor del castell de Púbol, en el seu testament del 1370, i llegà a aquest efecte 6.000 sous⁽³³⁾. Gispert de Campllong, successor en la

(28) Obra 1776-1883, sense foliar.

(29) *Cuestionario*, respost per totes les parròquies el 1939.

(30) J. CALZADA, "El desaparegut retaule de Púbol", dins *Revista de Girona* 82 (1978), 63-69.

(31) APP, Consueta, sense foliar, folis finals, lletra del rector Joan Coloma (post 1883).

(32) Visita pastoral de 1447, f 228.

(33) Llicència a la seva viuda, Garsenda, de fer celebrar a casa seva, "atès que no està bé que les senyores de militars surtin de casa durant l'any de plor", 3 març 1371: U-61, f. 26v.

senyoria, invertí el 1396 la quantitat en 300 sous de cens. I finalment Jaume de Campllong, fill de Gispert, afegí al capital 100 lliures i cedí una casa per a habitació del beneficiat. En vista d'aquests fets, el bisbe confirmà el 1410 el benefici i concedí als senyors de Púbol el dret de presentació ⁽³⁴⁾. El retaule se situaria, doncs, entre 1410 i 1447.

RETAULE DE LES SANTES ANNA I ELISABET

Dotà el benefici de l'altar Anna de Requesens, Campllong i de Montanyans, filla de Jaume Honorat d'Horta i de Montanyans romasa sense descendència, en testament de 1583. La disposició fou executada el 1591⁽³⁵⁾ pel procurador de les causes pies del bisbat, Pere Camps. La capella finançada amb el llegat de la mateixa Anna de Requesens, però, tardà més, i no s'inaugurà sinó el 1633⁽³⁶⁾.

Los cuadros del altar de Sta. Anna són los següents: 1, Anunciacio del Angel a Santa Elisabet, digo a Santa Anna i St. Joaquim. 2, Naixement de Maria Santfissima. 3, Bodas. 4, Visitació. 5, Verge de Montserrat. 6, S. Narcís. 7, St. Joan B., St. Joseph y S. Jaume. Quiscun de dits cuadros és de grandissim valor⁽³⁷⁾.

RETAULE DE SANT RAMON NONAT

Fou beneït l'any 1678⁽³⁸⁾. Una imatge del sant hi fou posada el 1733, obra de mestre Agustí, escultor de la Pera, que cobrà 12 reals plata i 20 lliures⁽³⁹⁾.

Una imatge de sant Sebastià fou feta el 1856. Hom pagà 11 pessetes a l'escultor anònim, quantitat que cal comparar amb les 16 pessetes, pagades el mateix any al carreter per fer una roda del rotlle de les campanes.

Altres elements de l'església foren: el comunidor o *reliquiari*, situat al teulat i dotat de finestres, bastit el 1609⁽⁴⁰⁾, la pica d'aigua beneïta, obra de mestre Pere, de Rupjà, el 1698, i la tribuna per poder assistir a missa els senyors des del castell mateix, oberta el 1714⁽⁴¹⁾.

Una de les despeses més importants que féu l'obra fou, el 1639, la creu processional de plata⁽⁴²⁾.

(34) Acte de 16 juny 1410: Manual 1409-1411, quadern entre ff. 44 i 45.

(35) G-86, f. 141.

(36) Registre (=R) 1633-34, f. 1 i 74.

(37) APP, Consueta, sense foliar, folis finals, lletra del rector Joan Coloma (post 1883).

(38) R 1675-78, f. 240.

(39) APP, Obra 1712-1776, f. 45v.

(40) APP, Obra 1592-1699, f. 29v. Pica d'aigua beneïta: Obra 1592-1699, f. 77v; costà 28 reals plata.

(41) R 1711-1715, f. 175.

(42) Obra 1592-1699, f. 47.

Quant se féu la creu de plata de la isglésia de Púbol, que fou lo any mil sis cents y trenta nou, dic 1639, la qual pesà quinza marchs sinch onças y vuyt argenços, comtats tres marchs y tres onças que la isglésia ne bastregué de la creu vella. Los dinés costà dita creu sense la dita plata bastregué la isglésia, entre mans de la plata de la creu vella, que foren deu lliures dos sous sis dinés. Y per dotze marchs dos onças vuyt argenços, que a rahó [de] deu lliuras per march, val sent vint y tres lliuras dos sous. Item per lo que que costa lo bastó de la creu, y cruzer y daurar dit bastó, una lliura tretze sous sis dinés. Item per lo pesar y marcar, una lliura dos sous sis dinés. Suma cent trenta sis lliuras sis dinés.

En diverses ocasions, la parròquia hagué de refondre i reparar les campanes, segons que informen els llibres d'obra. El 1454, acudí al poble Joan Datresuich, "mestre de senys ciutadà de Barcelona" a fondre'n o "buidar", com es deia aleshores una; cobrà 15 lliures 12 sous. El 1687, hom en refongué una, pel preu de 30 lliures. Després d'un intent de 1736, de fer reparar una esquerdada de la campana major per uns piemontesos passavolants, el 1732 es fongueren de nou. El foc es féu amb llenya de pi, i en la fosa s'utilitzà seu, joncs i ous (dues dotzenes i mitja per la grossa, dues dotzenes per la petita). Segons una nota del llibre de baptismes 1800-1859, hom havia refós la campana gran a la Bisbal el 1858; pesava deu roves. El 1894, essent trencada, la refongué en Pallés de Girona pel preu de 145 pessetes; s'hi afegiren quatre lliures de xavalla fora de circulació, recollida entre els feligresos.

VIDA I ACTIVITATS DE LA PARRÒQUIA

Forma part de l'arxiu parroquial una consuetada, copiada el 1799 pel rector Maruny, que diu haver reproduït un text de Francesc de Miquel, rector el 1707, el qual al seu torn hauria transmès les normes vigents el 1620, posades per escrit pel rector Jaume Pagès.

Evidentment, una consuetada d'aquestes característiques és molt diferent de la coneguda, personal i excepcional consuetada de Riudellots de la Selva⁽⁴³⁾. Conté també un aranzel, o enumeració dels drets que el rector rep per serveis funeraris, bateig i eixides de parteres, i despaig matrimonial.

Excepcional és també a l'arxiu parroquial la conservació dels llibres d'obra, fragmentàriament entre 1443 i 1508, i gairebé complets en els volums de 1592-1699, 1712-1776 i 1776-1883. Allò que en la consuetada és norma, esdevé ací pràctica. Les dues fonts històriques es complementen en vista a il·lustrar l'organització i activitats de la comunitat religiosa rural.

(43) Joaquim Maria PUIGVERT I SOLÀ, *Una parròquia catalana del segle XVIII, a través de la seva consuetada (Riudellots de la Selva)*, Barcelona, 1986.

L'ORGANITZACIÓ

L'organització dels feligresos passava, com és sabut, a través de les confraries i pabordies. Un poble com Púbol, que tenia el 1800 240 ànimes, de les quals 180 de comunió, en 51 cases, havia de furnir cada any a la parròquia setze persones que es responsabilitzaven de diverses activitats⁽⁴⁴⁾.

En la present iglesia se encuentran sinc altars, y per quiscun any se elegeixen los pabordes per cada altar, y fan la servitut un any. Y també se elegeixen dos obrers per cuidar de la obra de la Iglésia, y después de haber uns y altres feta la servitut per lo espai de un any, donan comptas cada hu de la sua administració al reverent rector, y los diners de ditas administracions se posan a la caixa que hi ha per dit efecte. de la qual caixa té lo rt. rector una clau y los pabordres ne tenen altre, y los obrers altre.

Són dos pabordres elegits per servir lo altar de Nostra Senyora del Roser, dos per lo altar de Sant Ramon, dos per lo de Santa Anna y Santa Elisabet, dos per servir lo altar del Sant Christo.

Estan obligats dits pabordres a mantenir cada hu son altar net y limpio y captar per la iglésia tots los dias de festa del any, y en lo temps de la cullita passar per las casas a fer la plega del blat, y mantenir y encendre dos ciris y la llàntia cada hu en son altar mentres se celebra la missa matinal y major tots dias de festa. Los pabordres de Nostra Senyora del Roser y los de Sant Ramon cuidan de mantenir dos atxas per cada altar y ferlas servir sempre y quant sia necessari y estil.

També quiscun any se elegeixen dos pabordesas per servir lo altar de Nostra Senyora de la Concepció, que son donas casadas, y també fan la servitut un any, y cuidan de fer cremar dos ciris y encendre la llàntia tots los dias de festa, mentres se celebra la missa matinal y major, y de captar tots los diumenges per totas las casas de la parròquia portant quiscuna pabordessa una panera y dins de ella una imatge de Nostra Senyora del Roser, y també mantenir lo altar net y limpio.

També són dos pabordes elegits per servir lo gloriós Sant Pere Apòstol, cuidan de captar per la iglesia, y de comprar la cera que se gasta en lo dia de Sant Pere en lo altar de dit sant, y de mantenir un parell de atxas, y cobrar las pensions dels censals se fan a la dita administració.

També per quiscun any en la present iglesia se elegeixen dos ciriares del jovent, que cuidan de captar per la iglesiay fora de ella tots los dias de festa del any, y cuidan també de mantenir dos atxas per acompanyar al Viàtic, sempre y quant tinguia de portarse a algun malalt.

El canvi de pabordes i obrers tenia lloc, segons la consuetud, a la missa major de Cap d'Any, i eren ells mateixos que havien d'ocupar-se de cercar els seus successors.

ELS OBRERS

L'administració de l'obra era la principal. Havia de proporcionar els ornaments, missal, calze i altres elements necessaris per al culte, mantenir i fer tocar les campanes i comprar llibres per a les partides sacramentals. Els obrers, a més actuaven com a sagristans, i fins com a auxiliars del culte.

En la present iglesia de Púbol són dos obrers que cuidan de captar per la iglesia, traure les capas quant convinga, la creu, los incensers, la barquilla, garnatxes per posarse los minyons que aportan los gonfanons y la creu, y cobrar la renda de la obra, comprar la cera que se gasta en lo altar major (exceptada la que se gasta lo dia de Sant Pere en dit altar, pues de esta se n cuidan los pabordes de dit sant), cuidan de mudar el pàlit en lo altar major y de las estoballas y altres

(44) De 1717 a 1788 hom numerà 598 bateigs, als llibres de baptismes (8'4 anuals). De 1630 a 1649, comptà 57 difunts.

ornaments que se hajian menester per lo ministeri de la iglesia, fer rentar y adobar la roba y cuidar de tots los gastos que se oferescan en las campanas, fer compondrer la teulada de la iglesia sempre y quant sia necessari y altres gastos se oferescan convenientes a la iglesia, fer lo monument, comprar la cera se crema en ell, plegar lo monument, assistir un obrer a la iglesia en lo dissabte sant y la vigilia de Pentecostès tant quant duraran las ceremonias de la iglesia en dits dias, guarnir lo tàlam quant sia menester, assistir a las profesons, aportar al pedró per fer la benedicció so és los encensers, barquilla, unas estoballas per posar sobre la mesa, lo parolet ab aigua beneita y un ordinari. També tenen de cuidar de comprar oli per las llantias, sempre y quant sia necessari, pagant emperó sempre la obra tots los sobredits gastos.

És comprensible que dins d'una comunitat petita les persones es reiteressin en les servituds de pabordies i obreria. També el càrrec d'obrer podria refrendar davant el poble una determinada categoria social. Per comprovar el funcionament de la institució, hem examinat els noms dels obrers de 1712 a 1750. El recanvi és regular, i els noms es reiteren després d'alguns anys. Tou Llenes, batlle, és obrer el 1712 i el 1719; altres persones amb semblant cognom tenen el càrrec el 1723, 1728, 1735, 1738, 1742 i 1746. Salvador Blanch i Puig, batlle, ho és el 1733, 1743 i 1748. Un Almar ocupa l'obreria el 1718, 1724, 1728, 1742 i 1750; els Oms, el 1714, 1721, 1726, 1731, 1734, 1739 i 1744. Entre 1712 i 1731 (vint anys, quaranta obrers), repeteixen el càrrec dues vegades 9 persones i tres (Josep Almar, Pere Oms, Josep Figaró) el reiteren tres vegades (total, 27 servituds), mentre que tretze persones serveixen l'obreria una sola vegada. Hi ha, doncs, una rotació, real i limitada, amb el ben entès que mai una persona torna a l'obreria sinó almenys tres anys després d'haver-la servida.

LES ACTIVITATS DE CULTE

Cada dia de festa es resava el rosari a l'església, a la tarda.

Els primers diumenges de mes se celebrava la processó del Roser "per davant del castell solament"; els tercers diumenges, processó de la Minerva, per dins de l'església. Les processons acabaven amb el cant dels corresponents goigs.

Altres processons tenien lloc el 2 de febrer, el primer diumenge de quaresma, els dies de sant Pere Màrtir, Santa Creu i rogatives, Corpus, sant Pere, Roser del lloc i Roser de tot el món. Les llargues (sant Marc, Corpus, sant Pere, Roser de tot el món), anaven fins al quintà; només les de sant Pere màrtir i Santa Creu s'arribaven fins al pedró, per beneir el terme. Les curtes voltaven el cementiri. Per a aquestes processons els infants portaven gonfanons, que l'obra havia de renovar; el 1621 s'hi aplicà el ciri de les dones⁽⁴⁵⁾, i el 1745 s'hi despengueren 12 lliures de l'obra.

Els dies de màxima categoria litúrgica es remarcaven amb l'ús d'encens

(45) R 1620-21, f 140.

i encesa de ciris a l'altar major. Entre ells destacaven, encara, aquells que incloïen el cant de vespres a la tarda; són Nadal, Pasqua, Cincogesma, Assumpció, sant Pere, Tots Sants, sant Pere màrtir i Roser de tot el món.

La consuetud té també unes observacions personals, on el rector remarca en més d'una ocasió que algunes celebracions es fan, no pas perquè siguin establertes, sinó "per donar gust al poble", com són les de sant Antoni Abat, sant Sebastià i la Catedral de sant Pere. Una nota final, que deu provenir del rector Maruny, mostra la forma de negociar utilitzada en cas de conflicte:

Coneixent jo que est poble (ab tot de procurar jo fer las festas majors ab tot lluhiment y ab alguns sacerdots) no estava content y volia obligarme a tenir fixament un numero determinat de sacerdots per fer las festas de Sant Pere y Sant Ramon, procurí a convidar als principals caps de casa y los manifestí ab claredat no tenir en assó obligació alguna; a vista de assó y de lo molt misera que és esta rectoria, determinaren que los pabordres de Sant Pere en lo dia de la festa de dit sant me donarian 8 ll, obligant.me jo a tenir set sacerdots per la dita funció, y que los de Sant Ramon en lo die de la sua festa me donarian 6 ll 15 s., y los de Nostra Senyora del Roser me donarian també lo mateix numero de diners que los de sant Ramon, obligant.me també a tenir dit numero determinat de sacerdots. A lo qual convingueren tots.

La nota confirma les observacions fetes per Puigvert a la consuetud de Riudellots; el rector sap que li cal satisfer els desigs de la feligresia i obtenir la seva aprovació, cosa que negocia amb els paborres de les confraries i amb els principals caps de casa. La seva és una autoritat conscient dels propis límits i necessitada del suport que dóna el consens.

APÈNDIX

El bisbe Gilabert de Cruïlles erigeix la parròquia de Púbol, segregant-la de la Pera.

Girona, 10 març (1334) 1335.

ADG, procés medieval núm. 350, ff 4v-11v.

Cum ad audienciam reverendi in Christo patris domini Gilaberti, Dei gratia episcopi Gerundensis pervenisset et tamquam quid notorium et manifestum prolatum fuisset quod inter homines de Piru Gerundensis diocesis ex una parte et homines de Pubelo eiusdem diocesis ex altera fuerint longo tempore brice, rixe, contenciones, discordie, rancores et iniusticie, et inter eos et valitores eorum fuerint facta, perpetrata et sequuta plura homicidia, vulnera, invasiones, fractiones, molendinorum tale, robagie, malefacte et dampna quamplurima tam in corporibus quam in rebus, publice, notorie et patenter, et quod durantibus dictis discordiis aut post in maximum periculum animarum homines de Pubelo timore hominum de Piru ducti non audebant nec ausi fuerunt diebus etiam dominicis vel festivis accedere ad eorum maiorem et parochialem ecclesiam de Piru nec ad clericos eiusdem, nec clerici parochialis ecclesie de Piru ausi erant neque volebant accedere ad locum de Pubelo nec ab ipsis clericis poterant recipere ecclesiastica sacramenta, quinimo quod peius dolendum est, quedam persone de Pubelo absque confessione et Eucharistie receptione, quamquam eas requirerent, decesserant, quedam vero corpora mortuorum in diversis locis indebitis et incongruis sepulta fuerant, quedam vero inhumaniter et inhoneste et absque cruce et clericis et contra modum solum christianorum per mulieres ad sepeliendum portata fuerant. Et licet per pronunciacionem arbitralem inter eos latam cum iuramentis et homagiis et maximis penis in posse curie Gerunde fuerit prestita securitas inter eos,

nihilominus post pronunciacionem et securitatem predictas zizanie satore perflante quedam fuere inter eos pluries atemptata ex quibus ad arma et mortes devenire putarunt et rancor antiquus qui nedum dicitur extinctus inter eos credidit excitari ac inde paratur et datur materia et occasio excitandi ad invicem sibi mala in tantum eciam quod inter se communiter murmurant dicentes: *Affer hauem que.us esclaffem una vegada*, propter que omnia et plura alia tamquam notoria et manifesta dicto domino episcopo denunciata dicti homines expositi fuerunt et sunt maximo periculo animarum, corporum atque rerum, et verissimiliter opinatur et creditur ex predictis homines predictos ad antiquum malum et ad deterius eciam redire, et propterea fuisset supplicatum humiliter dicto domino episcopo quod dictam parrochiam eclesiam de Piru divideretur in duas et statueret et ordinaret quod in loco de Pubelo esset parrochialis eclesia, et quod in capella sive eclesia sancti Petri que iam ibi est fundata et sita esset ipsa parrochialis eclesia et quod ad illam ut parrochiam et non ad aliam homines de Pubelo convenirent et clerico ac rectori eiusdem animarum cura perpetuo comitteretur et potestas daretur ministrandi hominibus de Pubelo ecclasiastica sacramenta et a iure dicte parrochialis eclesie de Piru dicti homines de Pubelo totaliter absolverentur.

Tandem memoratus dominus episcopus, cuius officio incumbit corporum et animarum precipue periculis celeriter occurrere et salubriter providere, inquisitionem ex officio super predictis fecit fieri diligentem, per quam sibi facta fuit ut decuit informacio de predictis; fuit eciam ex ea informatus ultra predicta quod cum homines de Pubelo et de Piru et eciam clerici ecclies de Piru minantur hominibus de Pubelo quod ipsi hoc luent cum erunt in eclesia de Piru; et quod homines et clerici de Piru dicunt aliquibus ex seipsis qui aliquociens habent verba cum illis de Pubelo: Nichil dicas eo modo, set die dominica, cum erit in eclesia de Piru, tunc poteris te vindicare de eo, et eciam hoc de facto temptaverint; et quod riaria que est inter locum de Pubelo et locum de Piru in tantum exerescit tempore pluviali quod homines de Pubelo aliquociens sine magna difficultate et eciam corporum periculo non possunt ipsam eccliam de Piru adire. Et quod antiquitus quilibet poterat de die et de nocte libere sine clausure et portaliu impedimento ire et redire ad eccliam de Piru, et quod parietes fuerint facti et exaltati et ibi barbarchane facte et portalia clauduntur, et quod homines de Pubelo nequeunt intrare ad locum de Piru, ubi est eclesia nisi per manus hominum de Piru qui tenent claves portaliu et qui interdum de nocte nolunt eas aperire, vel si hoc faciunt, faciunt cum magna difficultate. Et quod cum nobilis Geraldus de Cerviano, qui habet pacem et gratiam in hominibus de Pubelo habet cum aliquo gratiam, homines de Pubelo non possunt secure ire ad eccliam parrochiam de Piru, pro eo quia inter locum de Pubelo et de Piru sunt torrentes et loca in quibus inimici possunt ponere *aguayt*, et ideo esse eis periculosum eciam ubi homines de Piru non facerent eis malum, pro eo quia homines de Piru, quamvis non facerent eis malum, tamen non multum dolerent si eis fieret per alios. Et ex causis predictis et aliis reputatur utile et bonum comuniter per illos qui circa hec recta ducuntur consideracione quod eclesia parrochialis fieret in loco de Pubelo et quod inde scandala et pericula cessarent et bona multa pervenirent. Et quod homines ibi clerici de Piru nollent quod in loco de Pubelo fieret eclesia parrochialis non aliqua bona intencione, set eo quia melius se possunt vindicare de hominibus de Pubelo cum veniunt ad eccliam parrochiam de Piru quam si non tenerentur ibi venire.

Informatus itaque de hiis dominus episcopus supradictus per testes legitimos et alias, et attendens quod valde periculosum existit hominibus qui in tam antiquata racione diucius persistunt et tam gravia dampna ad invicem fuerunt perpassi et qui in precipicium recidivi redire de facili presumitur ad dictam eccliam de Piru, muribus et portaliibus noviter circumclusam cum hominibus de Piru cum tanto racione insimul convenire, maxime ad divina et propter hec divisionem facere intendentes de dicta eclesia de Piru citari fecit literatorie per venerabilem virum dominum Ugonem de Crudiliis, abbatem Sancti Ffelicii Gerunde vicarium suum generalem ac iudicem per eum super hoc negotio specialiter deputatum, Jacobum Ferrarium, sacristam et Guilielmum Guilaberti, ebdomedarium ecclies de Piru. et eis diem preemptionis assignari ad comparandum et proponendum causas et raciones iustas et legitimas, si quas haberent, quare fieri non deberet divisio supradicta, quibus tam per se quam per procuratorem

et etiam Petro Russi procuratore, sindaco et actore universitatis hominum de Piru et etiam procuratore dictorum clericorum comparentibus, cum causas et rationes iustas et legitimas non proponerent quare non esset dicta divisio facienda, dictus dominus episcopus dicto consilio virorum discretorum et in iure peritorum processit ad faciendum ordinationem, provisionem et statutum super predictis in hunc modum:

Unde nos Guilbertus, Dei gratia episcopus Gerundensis, informatus ut premititur de predictis et ipsis omnibus, diligentia qua convenit attentis et consideratis ordinamus, providemus et statuimus quod in dicto loco de Pubelo sit de cetero perpetuo ecclesia parochialis cum omnibus iuribus ad ecclesiam parochialem pertinentibus, et quod capella sive ecclesia Sancti Petri que est ibi fundata et sita sit ipsa ecclesia parochialis, et quod ad illam ut parochialem et non ad aliam convenient homines de Pubelo, et protendantur ipsa parochia in quantum protenditur territorium de Pubelo, et quod torrens vocatus des Pontiy dividat istam ecclesiam parochialem de Pubelo et aliam ecclesiam predictam de Piru, et clericus dicte ecclesie de Pubelo qui nunc est et qui pro tempore fuerit sit perpetuo curatus et habeat curam animarum in dicto loco et parochia de Pubelo. Et ipsam curam ei comittimus de presenti ac ei potestatem concedimus ministrandi hominibus de Pubelo omnia ecclesiastica sacramenta, et dictos homines de Pubelo a iure dicte parochialis ecclesie de Piru absolvimus penitus et eximimus. Item quod dictus clericus de Pubelo, ultra ea que iam percipit, percipiat et habeat de cetero perpetuo centum solidos barchinonenses de terno annuatim rendales, scilicet sexaginta solidos quos nobilis Geraldus de Cerviano obtulit se daturum pro sustentacione vite dicti clerici et pro onere dicte cure sustinendo, et se emere et assignare in redditibus perpetuis, et quadraginta solidos quos homines de Pubelo seu procurator sive sindici eorum eadem ratione obtulerunt dare et solvere perpetuo dicto clerico. Et etiam obtulerunt dare libros et alia necessaria dicte ecclesie de Pubelo, prout parochiani de iure vel consuetudine prestare tenentur in isto episcopatu eorum matri ecclesie, dicto tamen nobili Geraldo de Cerviano prestante et faciente dicte ecclesie de Pubelo illa que ante presentem divisionem prestare tenebatur dicte ecclesie scu capelle de Pubelo. Preterea nos volentes providere indemnitati ecclesie et clericorum ecclesie de Piru, ordinamus et statuimus quod clerici de Piru recipiant et habeant ab hominibus de Pubelo, prout recipere consueverunt, primicias et frumentum et ordcum comestionum et comestiones nupciarum et offerendas panis qui ex debito offerri consueverunt in quatuor precipuis festivitibus anni et in festo maiori altaris ipsius ecclesie et lumina que ex debito consueverunt accendi in eisdem festivitibus et festo, ac id quod ex debito offerri consuevit in nupciis celebrandis et in pueris bapuzandis et lexias defunctorum, scilicet duos solidos qui legari consueverunt inter ecclesiam et clericos. Que omnia dicti homines de Pubelo prestare et solvere teneantur dictis clericis et ecclesie de Piru prout soliti sunt prestare. Sed quia clericus de Pubelo qui ministrabit ecclesiastica sacramenta habet necessario recipere dictas offerendas panis et lumina festivitatum predictorum et offerendas in nupciis et pueris bapuzandis, ideo teneatur idem clericus dictas offerendas et lumina, illas scilicet que ex debito offerentur, conservare, et cum inde fuerit requisitus, tradere clericis de Piru. Offerende vero et lumina et alia que gratis ultra debitum in his provenient, sint ipsius clerici de Pubelo. Item dictus clericus de Pubelo teneatur dare clericis et ecclesie de Piru tempore visitacionis unam libram cere ad auxilium visitacionis, et nichil aliud habeat solvere idem clericus pro visitacione, nec contribuere in eadem. Item quod clericus de Pubelo in signum subiectionis det et dare teneatur quolibet anno in festo Nativitatis Domini dicte ecclesie de Piru, tanquam matri ecclesie et dictis eius sacriste et ebdomedario unam libram cere. Item quod clerici de Piru non teneantur de cetero venire in aliquibus festis vel diebus ad dictam ecclesiam de Pubelo nec ibi interesse divinis officii. Per hanc tamen ordinationem sive divisionem nostram non intendimus preiudicare parochianis dicte ecclesie de Piru in iure, si quod eis competat in hominibus de Pubelo ratione operis dicte ecclesie de Piru vel alia quacumque ratione. Et mandamus per infrascriptum notarium fieri de predictis publicum instrumentum, sigillo nostro appendicio comunitum, in testimonium premissorum.

Facta fuit ordinacio, provisio ac statutum de quibus supra dicitur per dictum dominum Guilbertum, Dei gratia Gerundensem episcopum in episcopali palacio, revocata inde prius per

ipsum dominum episcopum ad se potestate per eum super predictis concessa venerabili et discreto viro Ugoni de Crudiliis, abbati Sancti Felicis Gerunde, vicario suo generali, videlicet die veneris paulo post pulsacionem completorii, ante tamen solis occasum ipsius diei, intitulata .VI. idus marcii anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo quarto, vocato et presente me Berengario Cerviani, notario infrascripto ac presentibus Petro Russi, procuratore, sindaco vel actore predicto et Matheo Geralli, clerico dicte ecclesie de Pubelo, et presentibus testibus ad hec vocatis, scilicet venerabilibus Arnaldo de Palaciolo, thesaurario, et Petro de Rippa, presbitero de capitulo, et Francischo de Terradis, iurisperito Gerunde, et pluribus aliis.

Església parroquial de Púbol, bastida els anys 1434-1435, amb campanar alçat en dues etapes (1856 i 1887) segons projecte de Martí Sureda i Deulovol.